ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/24/120-299

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Karin Uuselu
Otsuse tegemise aeg ja koht	10.03.2025 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	27.01.2025 (registreeritud inspektsioonis 28.01.2025)
Teabevaldaja	Eesti Post AS aadress: Pallasti 28, 10001 Tallinn e-posti aadress: info@omniva.ee
Vaide esitaja	Eraisik e-posti aadress: xxxxx.xxxxxx@xxxxx.xxx

RESOLUTSIOON:

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse § 85 punkti 4 alusel

otsustab Andmekaitse Inspektsioon:

1) jätta vaie rahuldamata, sest Eesti Post AS on menetluse kestel teabenõudele vastanud;
2) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Kui Andmekaitse Inspektsioon jätab vaide rahuldamata, siis on vaide esitajal õigus pöörduda teabevaldaja vastu halduskohtusse (AvTS § 46 lg 2). Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda Andmekaitse Inspektsiooni vastu halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. Vaide esitaja edastas 15.01.2025 Eesti Post AS-le pöördumise, milles juhtis tähelepanu sellele, et asutusele kuuluv kullerauto numbrimärgiga 366 MPP on manööverdades rikkunud ära tema kinnistu haljasala. Eesti Post vastas 16.01.2025, et ettevõtte Tallinna jaotuspunkti ning transpordivahendite eest vastutava osakonna kinnitusel sellise numbriga sõiduk neile ei kuulu.
2. Vaide esitaja palus 16.01.2025 uues pöördumises väljastada talle Eesti Posti poolt esitatud päringud nii ettevõtte Tallinna jaotuspunktile kui transpordivahendite eest vastutavale osakonnale ning päringutele saabunud vastused selle kohta, et märgitud sõiduk ei kuulu ettevõttele.
3. Kuna vaide esitaja teabenõudele ei vastatud, siis pöördus ta 27.01.2025 Andmekaitse Inspektsiooni (AKI) poole vaidega, mille AKI menetlusse võttis.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide esitaja nõue:
Vaide esitaja soovib vastust Eesti Postile edastatud teabenõudele. Lisaks seda, et AKI tuvastaks, miks teabenõudele ei ole vastatud ja kas tema pöördumine on registreeritud.

Täiendavalt soovib vaide esitaja, et AKI tuvastaks, miks Eesti Post edastas tema kontaktandmed kolmandale osapoolele, millises süsteemis see tegevus registreeriti ja mis andmed, mil moel täpselt isikule esitati.

Vaide põhjendused:
Vaie esitati põhjusel, et Eesti Post on jätnud teabenõude tähtaegselt täitmata. Teiseks seetõttu, et ettevõte on edastanud vaide esitaja kontaktandmed kolmandale osapoolele selleks vaide esitajalt nõusolekut küsimata.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

12.02.2025 vastustes AKI järelepärimisele on Eesti Post selgitanud, miks ei pea ettevõte ennast 16.01.2025 pöördumises küsitud teabe osas teabevaldajaks AvTS-i mõttes. Põhjendused on järgnevad:

- *Kuna Eesti Post on eraõiguslik juriidiline isik, saavad talle teabevaldaja kohustused tuleneda üksnes AvTS § 5 lg-test 2 ja 3. AvTS § 5 lg 2 kohaselt omandab eraõiguslik juriidiline isik teabevaldaja staatuse teabe osas, mida ta valdab avaliku ülesande täitmise tulemusel ning AvTS § 5 lg 3 p 2 mõttes teabe osas, mis puudutab riigi või kohaliku omavalitsuse eelarvest avalike ülesannete täitmiseks või toetusena antud vahendite kasutamist. Kuna X. Xxxxxxx küsitud teave ei puuduta kaupade ja teenuste pakkumise tingimusi, hindu ja nende muudatusi, ei ole vajalik käsitleda seda, kas Eesti Post on teabevaldajaks AvTS § 5 lg 3 p 1 alusel. Seega on antud juhul määrav, kas Eesti Post on muutunud teabevaldajaks AvTS § 5 lg 2 ja lg 3 p 2 alusel.*

- *Kuna informatsiooni või andmed teeb avalikuks teabeks AvTS § 5 lg 2 ja lg 3 p 2 tähenduses selle tekkimine või kogumine avalikke ülesandeid täites, on küsimus ennekõike selles, kas Eesti Post täidab X. Xxxxxxx küsitud teabe osas avalikke ülesandeid.*

- *Eesti Postil on postiseadusest ja tegevusloast tulenev kohustus osutada avaliku ülesandena (üldhuviteenusena) universaalset postiteenust, mille moodustavad kirisaadetise edastamine liht, täht- ja väärtsaadetisena kaaluga kuni 2 kilogrammi ning postipaki edastamine täht- ja väärtsaadetisena kaaluga kuni 20 kilogrammi (postiseaduse § 5 lg 2;). X. Xxxxxxx küsitud teave (ettevõttesisene kirjavahetus talle kahju põhjustanud sõiduki kuuluvuse kindlakstegemiseks) ei ole antud juhul seotud universaalse postiteenuse osutamisega, arvestades, et veopartneri leping hõlmab üksnes kullerpostisaadetiste edastamise ehk kullerpostiteenuse. Juhime tähelepanu, et postiseaduse § 4 lg-s 5 on teenustena eristatud muuhulgas lihtsaadetiste, tähtsaadetiste, väärtsaadetiste ja kullepostisaadetiste edastamine. Kuna kullerpostiteenus ei kuulu universaalse postiteenuse hulka, ei ole see seotud avaliku ülesande täitmisega.*

- *Märgime siinkohal, et isegi juhul, kui kõnealust sõidukit oleks kasutatud universaalse postiteenuse osutamiseks, ei ole teenuse osutamise käigus toimunud isikute, sh kolmandate isikute vara kahjustamine otseselt seotud Eesti Posti avaliku ülesandega (st kohustusega osutada universaalset postiteenust kooskõlas postiseadusega ja tegevusloa osaks olevate teenuse tingimustega). Universaalse postiteenuse osutamisel tuleb Eesti Postil täita postiseadusest ja teenuse tingimustest tulenevaid kohustusi kitsalt teenuse kasutajate ees (saadetise saatja ja saaja). Seejuures on postiseaduse ja teenuse tingimuste mõttes kaitstud üksnes saadetise enda väärtus. Igasugune muu kahju on käsitletav nn lepinguvälise*

kahjuna, millega seotud asjaolude väljaselgitamisega seoses talletatud teave, sh ettevõttesisene kirjavahetus, ei ole käsitletav avalike ülesannete täitmise käigus talletatud teabena. Teisisõnu ei puuduta ettevõttesisene kirjavahetus lepinguvälise kahju sündmuse asjaolude väljaselgitamise kohta mitte kuidagi universaalse postiteenuse osutamist kui avaliku ülesande täitmist ning selle käigus talletatud teabe osas ei täidaks Eesti Post nn teabevaldaja ülesandeid ka juhul, kui sõidukit oleks kasutatud universaalse postiteenuse osutamiseks. Lisaks pole veopartneriga sõlmitud leping seotud riigieelarveliste vahendite kasutamisega AvTS § 5 lg 3 p 2 mõttes.

Täiendavalt märgib Eesti Post, et kuna ettevõte ei ole 16.01.2025 pöördumises küsitud teabe osas teabevaldaja AvTS-i mõttes, siis seetõttu ei ole vaide esitaja pöördumisele vastamisel järgitud AvTS-is sätestatud teabenõudele vastamise tähtaegasid.

Vaide esitaja edastas AKI-le vastuskirja, mille Eesti Post saatis talle 13.02.2025. Vastuses vabandab ettevõte, et teabenõudele vastamine on viibinud. Selgitab, miks ettevõte ei käsitlenud pöördumist teabenõudena ning märgib, et AvTS § 23 lg 2 punkti 2 alusel ei ole ettevõttel kohustust edastada asutusesisest kirjavahetust.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Vaide ese

1. Vaide esitaja märkis AKI-le 27.01.2025 esitatud vaides, et ettevõte on edastanud tema kontaktandmed kolmandale osapoolele selleks isikult endalt nõusolekut küsimata.

2. Kuivõrd vaide esitaja palus AKI-l välja selgitada tema kontaktandmete edastamise asjaolud, siis seda osa pöördumisest saab käsitleda isikuandmete töötlemisena Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/679 (isikuandmete kaitse üldmäärus ehk IKÜM) art 4 punktide 1 ja 2 tähenduses.[1] IKÜM art 15 lõike 1 alusel on andmesubjektil (inimesel, kelle isikuandmeid töödeldakse) õigus saada andmetöötlejalt kinnitust selle kohta, kas tema isikuandmeid töödeldakse, ja kui töödeldakse, siis teavet isikuandmete töötlemise kohta.

3. Nagu vaide esitajale 04.02.2025 vaide täpsustamises selgitati, siis tema kontaktandmete edastamise asjaolude väljaselgitamiseks tuleb isikul endal esmalt andmetöötleja poole pöörduda. Mida vaide esitaja ka tegi ning edastas 13.02.2025 AKI-le sellekohase kirjavahetuse Eesti Postiga.

4. Kuna isikuandmete töötlemisega seotud pöördumisi menetleb AKI üldjuhul IKÜM-i ja mitte AvTS-i alusel, siis vaides märgitud kontaktandmete väljastamisega seotud osa menetleb AKI eraldiseisva menetlusena ning otsus selles osas tuleb eraldi. Seega praeguses vaideotsuses seda osa vaidest ei analüüsita.

5. Lisaks märkis vaide esitaja vaides, et Eesti Post on jätnud teabenõudele tähtaegselt vastamata. Kuna AKI pädevuses on järelevalve teabenõuete täitmise ja teabe avalikustamise üle vastavalt AvTS § 45 lg 1 punktile 1, on vaide esemeks teabenõude mittetähtaegne täitmine.

Eesti Post AS teabevaldajana

6. Eesti Post AS-i puhul on tegemist eraõigusliku juriidilise isikuga, kes on teabevaldajaks ainult kindlatel juhtudel. AvTS § 5 lõikest 2 tulenevalt laienevad eraõiguslikule juriidilisele isikule teabevaldaja kohustused, kui isik täidab seaduse, haldusakti või lepingu alusel

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679

avalikke ülesandeid - siis teabe osas, mis puudutab avalike ülesannete täitmist. Samuti võrdsustatakse teabevaldajaga füüsilisest isikust ettevõtja, mittetulundusühing, sihtasutus või äriühing – teabe osas, mis puudutab riigi või kohaliku omavalitsuse eelarvest avalike ülesannete täitmiseks või toetusena antud vahendite kasutamist (AvTS § 5 lg 3 p 2). Seega ka riigi asutatud või osalusega äriühingud, nagu seda on riigi omandis olev Eesti Post AS, ei ole teabevaldajateks täies ulatuses nagu on riigiasutused, vaid nad on teabevaldajateks ainult teabe osas, mis puudutab nende avalike ülesannete täitmist või kui nad on saanud eelarvelisi vahendeid, siis ka nende vahendite kasutamise osas.

7. Riigikohus on andnud avaliku teabe seaduse rakendamise seisukohalt avaliku teenuse mõiste kohta olulise selgituse, öeldes, et avaliku ülesande täitmisega on tegu siis, kui asutus on eraõiguslikule isikule õigusakti või lepinguga andnud volituse või pannud kohustuse osutada avalikes huvides sellist teenust, mille toimimise eest vastutab seaduse järgi lõppkokkuvõttes riik või mõni muu avalik-õiguslik juriidiline isik (3-3-1-19-14, p 11). Avalik huvi mingi teenuse olemasolu vastu iseenesest ei muuda veel seda teenust avalikuks ülesandeks. Kui eraisik osutab teenust vabatahtlikult nt turul valitseva nõudluse rahuldamiseks, ei täida ta avalikku ülesannet. Avalikuks ülesandeks muutub teenus seega siis, kui seda osutatakse avalik-õigusliku isiku seadusest tuleneva kohustuse täitmiseks (3-3-1-19-14, p 12).

8. Kuna Eesti Post on vastuses AKI-le (vaideotsuses teabevaldaja põhjendustes) põhjalikult selgitanud, miks ettevõte ei ole teabenõudes küsitud teabe osas teabevaldajaks, siis ei hakka AKI siinkohal sellekohaseid seisukohti üle kordama. Märgime, et kuigi teabenõude mittenõuetekohane täitmine ei ole praegusel juhul vaide esemeks, siis AKI nõustub Eesti Posti selgituste põhjal seisukohaga, et ettevõte ei ole teabenõudega küsitud teabe osas teabevaldaja AvTS-i mõistes.

Juurdepääs avalikule teabele ja teabenõudele vastamine

9. AvTS § 3 lõige 1 sätestab, et avalik teave on mis tahes viisil ja mistahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduse või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. AvTS § 3 lõike 2 kohaselt saab avalikule teabele juurdepääsu piirata üksnes seaduses sätestatud korras. Juurdepääsupiirangu alused on ära toodud AvTS §-s 35 ja valdkondade eriseadustes.

10. Isiku õigus teabenõuet esitada tuleneb AvTS §-st 6, mille kohaselt on teabenõue teabenõudja poolt samas seaduses sätestatud korras teabevaldajale esitatud taotlus teabe saamiseks. Teabenõudja on iga isik, kes esitab teabevaldajale nõude AvTS-s sätestatud korras (AvTS § 7).

11. AvTS § 9 lõike 1 kohaselt on teabevaldaja kohustatud võimaldama tema valduses olevale teabele juurdepääsu seaduses sätestatud korras. Sama paragrahvi lg 2 punkti 1 kohaselt on teabevaldaja kohustatud tagama juurdepääsu neile dokumentidele, millele teabenõudja juurdepääsu taotleb ja millele on teabenõudjal juurdepääsuõigus ning tagama kinnipidamise juurdepääsupiirangutest (AvTS § 9 lg 1 p 7).

12. Teabevaldaja peab teabenõude kas viie tööpäeva jooksul täitma (AvTS § 18), väljastades küsitud dokumendid juurdepääsupiiranguteta osas (AvTS § 17 ja § 38 lg 2) või keelduma teabenõude täitmisest mõnel AvTS §-s 23 nimetatud alusel. Keeldumist tuleb ka põhjendada.

13. Praegusel juhul on Eesti Post selgitanud AKI-le järelepärimise vastuses, et vaide esitaja pöördumisele vastamisel ei järgitud AvTS-s sätestatud teabenõudele vastamise tähtaegasid põhjusel, et ettevõtte hinnangul ei ole nad 16.01.2025 pöördumises küsitud teabe osas teabevaldaja AvTS-i mõttes.

14. AKI nõustub ettevõttega osas, et neil ei olnud seadusest tulenevat kohustust edastada teabenõudega küsitud teavet, sest Eesti Post ei ole selle teabe osas teabevaldaja. Kuid AKI ei saa nõustuda sellega, et teabenõudele ei ole sel põhjusel tähtaegselt vastatud. Kuna ettevõte on teatud teenuste osas teabevaldaja AvTS-i mõttes, nagu Eesti Post ka ise on vastuses AKI-le märkinud, siis on ettevõttele teada seadusejärgne teabenõudele vastamise kord. Ettevõtte poole pöördunud isik ei pea teadma, kas ja millise teabe osas asutus teabevaldaja on. See on ettevõtte kohustus pöördujale selgitada.

15. Seega pidanuks Eesti Post seadusjärgset teabenõudele vastamise tähtaega järgides vaide esitajale vastama ehk praegusel juhul selgitama, et ettevõte keeldub teabenõude täitmisest AvTS § 23 lg 2 punkti 2 alusel, keeldumist ka põhjendades. Nii nagu Eesti Post seda 13.02.2025 (hilinenud) vastuses on teinud.

Kokkuvõte

16. Vaide esitaja soovis vastust Eesti Postile edastatud teabenõudele ning seda, et AKI tuvastaks, miks teabenõudele ei ole vastatud. Nagu vaide esitaja on ettevõtte 13.02.2025 vastusest ja praegusest vaideotsusest teada saanud, siis Eesti Post ei väljastanud teabenõudega küsitud teavet põhjusel, et ettevõte ei ole selle teabe osas teabevaldaja AvTS-i mõistes. Ettevõte on pöördumisele, sh teabenõudele vastanud (hilinemisega) 13.02.2025 ning vabandanud teabenõude vastuse viibimise pärast. Kuna vaide esitaja ei ole täiendavaid pretensioone esitanud ning vaie lahendatakse vaide eseme ulatuses, siis on teabenõudele vastamisega vaide ese ära langenud ning puudub alus ettekirjutuse tegemiseks. Sellest tulenevalt jääb vaie rahuldamata.

17. Lisaks soovis vaide esitaja, et AKI tuvastaks, kas tema pöördumine on registreeritud. Selgitame, et AvTS § 11 lõike 1 kohaselt on asutuse dokumendiregister digitaalselt peetav andmekogu, mida asutusse saabunud ja asutuses koostatud dokumentide registreerimiseks ja neile juurdepääsu tagamiseks peab riigi- või kohaliku omavalitsuse asutus või avalik-õiguslik juriidiline isik. See loetelu on ammendav ning aktsiaseltse, nagu seda on Eesti Post, kui eraõiguslikke juriidilisi isikuid, selles loetelus ei ole. Kuna eeltoodust tulenevalt ei ole Eesti Postil seadusest tulenevat kohustust dokumendiregistrit pidada ning oma veebilehel avalikustada, siis puudub AKI-l selle üle järelevalve pädevus.

/allkirjastatud digitaalselt/

Karin Uuselu
jurist
peadirektori volitusel